קיח: העור והרוטב פרק תשיעי חולין

מעיקרא כי כתיבא יד אהבנסה כתיבא. הקשה רבי חלניו מגלן יודע בגלים לעלמא דמיד בזרעים ומנור ונגלה לן אתו דמה להנך שאין להם טהרה במקוה ונראה משום דלרבנין מתורת כהנים והמוגע בהן לגרנות תת הידות והוה תפסר לטמא כלים מיטערין ואי לא כתיב אלא הכוח קרא למודיעי הוה מוקמינן ליה בדמתמכר טפי: **ובשם** שאין **מקבלין טומאה אלא** מ"ש **בשיתלשו**. ופ"ת מדקתני יותר לאו לתנות טומאה בהכשר דמה שאין מטמא זה תנני בהכשר דמעיקרא לא הוכשרו וכ"ת דתפסר בחילן מלא פירות שנתגלגו והוכשר ומזר ונטעו אי תפסר נימר כן דהא כשמזר ונטעו נטל ליה הכשר כשהשרים שתילו טומאה נטלה כדתמרינן (תרומות פ"ט מ"ו) גבי גידולי תרומה וי"ל דפשיטא ליה שאין מקבלין טומאה אלא לכשיתלשו כדפי' בקונטרס שם (ד) אומר מתוכרין טמאין טימאת [את] הכל וקתמר ה"ג אין מקבלין הכשר אלא לכשיתלשו שפילו לקבל טומאה אחר כשיתלשו ופ"ת מהוות תפשוט דפשוט לו טומאה תפשוט לו בהכשר שאם אתה אומר כן הכשרת הכל נמחוכר וי"ל דאין זה תימה כל כך אם נאמר דהוכשר הכל נמחוכר ע"י גשמים שנופלין על הזרעים: **אין** יד **לפחות** מכזית. פי' בקונטרס כגון פול או חלי זית בשר ולו יד והרי הוא כ)עם כביצה אוכלין ואין נגלה לפפילו היה נוגע בחלי זית עלמו לא היה טמא מדאמרי' בפ"ק (לעיל דף כד:) המוכה העיסה על כלי חרס אפילו הוא גלה מרחל לעלמא אי לאו דאיר כלי חרס לא הוי כמו בחמוכר תע"פ שנוגעין יחד ואין נמי בפרק בחלה (פסחים דף כ:) הכלי מלרף כל מה שבתוכו ואפילו לקדש אבל לא לתרומה ומנעיא לן בהקומץ רבה (מנחות דף כד.) אי דוקא דנגעי אהדדי או לא ואי נגיעה חשיב כחחוכר ה"ל פשיטא דכלא נגיעה אחירי דבנגיעה לא היה לריך לילוף כלי וגלה לפרש זה שאין זית מחוכר עם כביצה אוכלין אבל אין מחוכר כל כך ואם היה מגיעה אחת היה ניתק לאחת כביצה אוכלין אבל אוכל גלה לפחות מכזית ולפי הקונטרס אמפרש בעלמא דאוכל כל שהוא מקבל טומאה ה"ל לומר שהוא מחוכר עם שאר אוכלין גלה בעי שם מכעים טומאה לאחת להוליח אפילו היה זית שלם ונגע בו לא היה טמא לדרך כביצה ואפילו אם אין מקבל טומאה כל שהוא מדאוריימא תיכא למימר דמעמיא ליה מי מקבל טומאה מדלרכן דמדרכן מקבל טומאה כל שהוא: **והבית** מאהי"ל (ה)עליה הבית שמא. ויל למ"ד נפקא לן כמה הלד מנגלה ואנור דמה נגלה שאין מטמא בהאל כו' ואי פרכת מה לנגלה שכן אוכל מלמר בזמת שאין אוכל כלמתרינן בפרק דם שחיטה (ו)אי אנור יוכיח מה לנגור שכן מטמא מחוינו נגלה אוכיח הלד השוה שבשם שמטמא ולידיהם כיולא בהם כו' וה"ת לענין להל ניימל דיו וי"ל דמעיקרא ו)ודאי לא אמכחן בטומאה חמורה יותר הוה פרכינן על נגילה דיו אבל בזמת דאמכחן יד בטומאה חמורה דהוי כגוף לענין מת נמי מטוינן יד בגוף ורב עמא וכו מוח פחות מכפול והוח עם אוכלין כביצה או עדשים כשרכיטיהם: **ורבי יוחנן אמר כו' ויש שומר לפחות מכפול.** אבל יד לפחות מכפול לא מלגה ערביגהו ותני יש יד ויש שומר לפחות מכפול: **והכניס רלפיהן הנגיס.** אוחן רלפיהן שאין בשר עליהן והן של מת: **כביס עמא.** המפילין על היד כמלהיל על הבשר עפס גלה בשר בזמת במגע וכמפע ואינו בזמת בהאל (תהלות פ"ל מ"ת): **היפך שני עלמות.** אם היה עפס אחד וכרלפו אחד כזית ו)מודינא דיש לו יד לפחות מכזית בין אוכל אבל יד לפחות מכזית לא אמכחן דאוכל: מר סבר מקוה נדרש לפניו כלומר כתיב וכי יוחן מים על זרע ונפל מנגלתם עליו טמא הוא לכם אלו הידות ונדרש לפניו כלומר היכא אמרי לכם להורות את הידות לענין טומאה שלפניו הלכם הוא ולא לפני פניו וכי יוחן זה הוא ההכשר והוא לפני פניו דלכם: מר סבר הכשר תחלת טומאה היא. כלומר כשם שיד לטומאה כך יד להכשר: אין מקבלין הכשר אלא לכשיתלשו. כלומר שאם הוכשר בכחובר לא חשוב הכשר: אמר רב אין שומר לפחות מכפול. כלומר מה דאמרי' דשומר מכניס ומוליא ומפטרף אין חשוב שומר לפחות מכפול וא"ת יד לפחות מכזית כלומר מה דאמרי' דיד מוליא ומכניס אין חשוב יד לפחות מכזית אוכלין. מיתיבי שני עלמות ועליהן שני חצאי זיתים. כלומר והכניס הידות לבית ורבית מאהיל עליהן הבית טמא אע"ג דשני חצאי זיתים חוין לבית דאמרי' דמצד זה שכשר הנת שעליו בא הטומאה לצד אחר:

מעיין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ב מהל' טומאת אוכלין הלי כה:
י ב מיי' שם הל"ג:
יא ג מיי' שם הל"ב:
יב ד מיי' פ"ב שם הל"ח:
יג ה מיי' פ"ג שם הל"ח (פ"ב הלכה ח):
יד ו מיי' פ"ה שם הל"ג:
טו ז מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל"ט:

רבינו גרשום

להכניס יד ובגלה דשומר לצרף שומר דאוכלין מעל כל זרע זרוע אשר יזרע וגו' כדרך שבני אדם מרגילין לזריעה. ושומר דנגלה הוא ולא צריך ומי הוא שומר דנגלה הנוגע בנגלתה טמא דאוקימנא בעור שהוא שומר ואם אינו ענין [ליד דנגלה תנהו ענין] ליד דעלמא יד להוציא יד להכניס ישומר לצרף מעל כל זרע זרוע אשר יזרע: אלא מעיקרא כי כתיבא יד אהבנסה כתיבא כי יותן מים על זרע וכו' טמא הוא לכם דאפקינן ידות דאוכלין מעיקרא כי כתב יד אהבנסה כתיב שמכניס הטומאה מן הידות לאוכלין ומה דאמרינן דמוציא את הטומאה מאוכלין לידות מעיילא אפוקי מיבעיא: אלא שומר דנגלה למה לי אי לאיצטרופי כלומר מעיקרא אמרינן שומר בנגלה דאיצטריך יד להוציא ויד להכניס והשתא אמרת מעיקרא כי כתיבא יד אהבנסה כתיב והוצאה ק"ו א"כ שומר דנגלה לא איצטריך אלא לגופיה: אי להכניס ולהוציא ק"ו מיד אח'. כלומר מה יד שאינה מגינה מכנסת ומוציאה: אי הכי שומר דעלמא נמי אימא להכניס ולהוציא כלומר ולא לצרף: כל היכא דאיכא למידרש דרשינן ומאי דרשא דרשינן ביה לצרף. רב חביבא אמר שומר דנגלה כו' כלומר לא מצית למיפרך ואימא אם אינו ענין לשומר דעלמא אלא ליד דעלמא שרינן שומר דנגלה להוציא ולהכניס מ"ט כיון דמעשה יד קעביד דהעור שהוא שומר מעשה יד קא עביד שיכול לאותזו בעור וממשך הבשר בכלל העור: הפיטמה של רימון זו היא קליפה שומר של רימון: קרי כאן על כל זרע ורוע וליבא. כלומר דכעינן כדרך שבני אדם מוציאין לזריעה וליבא: אלא תלתא קראי כתיבי ואלו הן תלתא קראי. זרע זרוע אשר יזרע זרועים. כלומר שמצטרף להשלים האוכל. ואת לשומר דאילנות כלומר שומר של פרי אחד לשומר דבשר בצים וכו' כלומר טולן מצטרפין להשלים. שומר דבשר העור. שומר דבילים הקליפה. שומר דדגים הקשקשים: יהות לטומאה בלומר להוציא ולהכניס: ואין יד להכשר. דאי הוכשר היד לא הוכשר

תורה אור השלם

1. וכי יפל מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא: (ויקרא יא לז)

נליון הש"ס

גמ' ואין שומר לפחות מבבאו"ל. ע"ל דף קמ ע"ב תוס' ד"ה תכל:

הגהות הב"ח

(ב) גמ' והכניס רלפיהן השניים לנים: (ב) רש"י ד"ה תחלת וכו' לטומאה: (ג) ד"ה לן ד' וכו' וכרי הוא עם מוכלין: (ד) תוס' ד"ה וכשם וכו' שאם אתה תומר:

מוסף רש"י

הפיטמא של רימון. הפרח שבגופו, כעין שיח לתפוחים ולפרנגין, מצטרפת. לכביכה לטומאת אוכלין (ברכות לו.). והגיע שלו אין מצטרף. לפ"ג דף"ל שומרים מצטרפין לטומאה קלה דהיינו טומאת אוכלין, הני מילי קליפת האגוז והרמון, אבל הגן שומר על גבי שומר הוא ואין מצטרף (שם).

שיטה מקובצת

א) אי בעית אימא קרא איבעית אימא סברא: ב) אלא לכשיתלשו אמר רב: ג) והכניס ראשיהן השנים לכיה: ד) הפיטמא של רמון שומר הוא לו על פיו: ה) מלציאין לזריעה דהא לאו זרעים: ו) משום דזריעי ליה בהדיה הוא. נ"ב נ"א בקצת פירושי רש"י ז"ל בהדיה הוא בדגמרינן מקראי דזרע זרוע אשר יזרע הס"ד: ומה"ד יש יד וכו': ז) מקרא נדרש לפניו לכם דנפקי ידות: ח) ויש לו יד לטומאה: ט) ובראשו אחד כזית בשר מודינא דיש לו: י) כראמרינן בפרק דם שחיטה לאפוקי מה אע"ג דמפליא ליה לא מטמא טומאת אוכלים משום דבטלה דעתו אצל כל אדם. כן מלאתי בתוס' שאנץ:

ורב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com